

De Abianter

jaargang 7 nr. 2 - november 2019

agro

“Ik vind het belangrijk om waardering te krijgen voor het werk dat ik doe.”

Steven Mertens, Abianter

► Wija digital marketing
"Boeren moeten uit de anonimiteit stappen."

► WAB
Toelichting op de Wet arbeidsmarkt in balans.

COLOFON

De Abianter is een uitgave van Abiant voor leden, opdrachtgevers, medewerkers en relaties.

Redactieadres

Abiant NL BV
t.a.v. redactie De Abianter
Kieler Bocht 64
9723 JB GRONINGEN
t 050 206 00 95
e pr@abiant.nl

Redactie

Maaïke de Boer
Ingrid Buwalda
Koen Janssen

Met medewerking van

Jacqueline Bongers
Metske Kloppenburg

Concept & ontwerp

Dizain

Grafische verzorging

Lautenbag Reclame

Drukwerk

Zalsman Groningen

Oplage

2.500

Fotografie

Abiant
Jan Buwalda
Mark Lukens
Bettina Traas

Wilt u de volgende keer geen exemplaar ontvangen, stuur dan een mail met uw adresgegevens naar pr@abiant.nl. Hier kunt u ook uw vragen, suggesties of opmerkingen naar aanleiding van de inhoud van deze De Abianter naar toe mailen.

Niets in deze uitgave mag, in welke vorm en op welke wijze dan ook, worden overgenomen zonder voorafgaande toestemming van de redactie. Hoewel De Abianter zeer zorgvuldig wordt samengesteld, staan Abiant en redactie niet in voor eventuele onvolkomenheden in de inhoud en kunnen hiervoor niet aansprakelijk worden gesteld.

www.abiant.nl
www.abiantagro.nl

VOORWOORD

Eendracht

Wat een enorme uiting van eendracht en kracht heeft onze agrosector op 1 oktober laten zien. In één woord: geweldig! Dat deze actie door de bevolking goed is ontvangen, blijkt uit de vele positieve reacties. Zo zie je maar dat Nederlanders een genuanceerd beeld hebben en eveneens vinden dat de milieu-problematiek niet alleen op de agrosector kan worden afgewimpeld. Laten we deze eensgezindheid en positieve uitstraling vasthouden met elkaar.

Wellicht komt de sympathie voor de Agractie voort uit het feit dat iedereen op zijn of haar eigen wijze wordt geconfronteerd met de veelal volledige willekeur van onze overheid. In diverse geledingen is er immers onbegrip over de standpunten die onze overheid inneemt.

In dit kader wordt Ondernemend Nederland tevens geconfronteerd met een aanpassing op het gebied van arbeid en arbeidsrecht. Vanaf 1 januari 2020 doet de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) zijn intrede. De WAB is de opvolger van de drie jaar geleden gelanceerde Wet werk en zekerheid (Wwz). Met de invoering van de WAB wil de overheid meer zekerheid en perspectief op de arbeidsmarkt realiseren. Dit gaat gevolgen hebben voor onder andere de werkplanning, contractkeuzes en de kosten van zowel vast als flexibel personeel.

Flexibiliteit blijft

De mogelijkheid om te werken met flexibel personeel blijft bestaan. En dat is logisch. Immers, de behoefte aan én noodzaak van een flexibele schil zal, in het gehele bedrijfsleven en bij de overheid niet verdwijnen. De verandering van de ketenbepaling (van drie tijdelijke contracten in twee jaar, naar drie tijdelijke contracten in drie jaar) is daarbij voor werkgevers een voordeel. Want ook na de invoering van de WAB kan er via Abiant nog steeds gebruik gemaakt worden van vijf-en-een-half-jaar uitzendflexibiliteit.

Pensioen

Naast alle lopende zaken staat oktober in het teken van afscheid. Na een dienstverband van ruim 45 jaar(!) mag Piet Prins, directeur Coöperatiezaken Abiant, gaan genieten van zijn welverdiende pensioen. Eén van de grondleggers van onze huidige organisatie en een uniek mens met unieke ervaring, zal daarmee onze organisatie verlaten. Wij zullen de expertise, beleving en betrokkenheid van Piet zeker gaan missen!

Zoals is te merken staat Abiant nooit stil. Wij benaderen de dynamiek en de vele wijzigingen als een interessante uitdaging en zullen ondanks de veranderingen gewoon voor goede (arbeids)invullingen blijven zorgen. Abiant Uitzendgroep blijft gaan en staan voor betrokken en hoogwaardige dienstverlening. En uitdagingen? Die gaan we samen aan.

Metske Kloppenburg

Directeur Abiant NL

INHOUD

- 4.** Piet Prins, directeur coöperatiezaken, met pensioen

- 10.** Bedrijfsreportage melkveehouderij Keestra

- 18.** Omgeschouwd: van kapper naar melker en medewerker varkenshouderij

- 20.** Wija Koers over het imago van de agrarische sector

---

6. Nieuws **12.** Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) **14.** De werkweek van allround agrarisch medewerker Steven Mertens **16.** Een kijkje in de keuken bij ict **23.** Column **24.** Puzzel

“We hadden dezelfde ambitie en dadendrang.”

Piet Prins, vertrekkend directeur coöperatiezaken

Wat in de zomer van 1974 begon als een ‘avontuurke’ eindigt na ruim 45 jaar. Piet Prins, directeur Coöperatiezaken van Abiant, is op 17 oktober gestopt met werken en mag vanaf nu genieten van zijn welverdiende pensioen. Wij blikken terug op een ‘avontuurke’ dat een imposante en lange loopbaan werd. Tekst: Jacqueline Bongers | Fotografie: Bettina Traas

Piet Prins, directeur coöperatiezaken, met pensioen

In het voorjaar van 1974 zit Piet Prins in zijn laatste jaar van de Middelbare Agrarische School. Hij heeft te weinig zitvlees om door te leren. Het liefste was hij zelf boer geworden, maar met een vader die tegelzetter is zat dat er niet in. Piet kiest voor het beroep van bedrijfsverzorgster. Net 18 jaar oud solliciteert hij bij de Bedrijfsverzorgingsdienst Midden-Groningen. Het personeelsbeleid werd in die tijd nog uitgevoerd door het (boeren)bestuur. "Het bestuur vroeg onder andere of ik met een paard kon werken," vertelt Piet, "naar mijn tractorrijvaardigheid werd niet gevraagd." Piet werd aangenomen, onder voorwaarde dat hij de MAS zou afronden met een diploma, met de woorden: "Een avontuurke...". Vanwege de drukte wordt hij al direct ingezet voor het melken, om het weekend op een vast adres. Er volgt een prachtige tijd waarover hij tot op de dag van vandaag enthousiast kan vertellen.

Eind 1979 fuseren de Bedrijfsverzorgingsdiensten in de provincie Groningen, met uitzondering van de Coöperatie Appingedam e.o., tot de Agrarische Arbeidsvoorziening Groningen (AAV). Als Piet begin 1980 gevraagd wordt om werkverdeler te worden, pakt hij zijn kans. In 1994 wordt Piet directeur van de AAV. IJsbrand Havinga wordt adjunct-directeur. Samen staan ze aan de basis van het bedrijf dat er nu staat. "We hadden dezelfde ambitie en dadendrang en vulden elkaar goed aan," vertelt Piet, "een samenwerking waar ik met een positief gevoel op terugkijk."

Een omslagpunt in de geschiedenis van Abiant is de veranderende vraag van de leden naar goedkopere flexibele arbeid en de oprichting van AB Service (voorloper Abiant Uitzendgroep). "Veel bedrijfsverzorgers zagen de uitzendkrachten als concurrenten. We wilden voorkomen dat andere uitzendbureaus die markt zouden innemen. Randstad was daar al druk mee bezig."

Het wordt een groot succes. Door het openen van nieuwe vestigingen in de provincie Groningen, commercials op radio en televisie, een fusie met de Coöperatie in Appingedam en uitbreiding naar andere sectoren, ontstaat een sneeuwbal-effect.

Terugkijkend constateert Piet: "Een gevolg van de groei was dat ik een manager werd die onvermijdelijk steeds verder van de werkvloer kwam te staan. Dat was de keerzijde van onze inspanningen om te groeien. De laatste jaren heb ik een stapje teruggedaan en ben een dag minder gaan werken. Daardoor werd het mogelijk om me te focussen op de reductieregeling en leden te bezoeken. Al die jaren heeft voor mij de dienstverlening aan de leden centraal gestaan. Omdat de leden ernaar vroegen begonnen we met asbest saneren. Zo is ook het bouwbedrijf Kenders Bouw ontstaan. En meer recent de ongediertebestrijding. Het Rundveepedicurecentrum heeft meegewerkt aan de ontwikkeling van Digiklauw, een belangrijk hulpmiddel voor de klauwgezondheid."

Piet sluit af: "Nu is het tijd om te gaan. Mijn werk is in goed overleg overgedragen. Ik heb er voor gekozen om geen receptie te geven. Langs deze weg wil ik alle leden bedanken voor het in mij gestelde vertrouwen en de prettige samenwerking. Ik wens ze alle goeds toe voor de toekomst. Hopelijk samen met Abiant." ◀

Harry Kuipers volgt Piet Prins op

Als directeur coöperatiezaken was Piet onder andere verantwoordelijk voor de uitvoering van de reductieregeling, inschrijvingen en wijzigingen van het lidmaatschap. Harry Kuipers gaat deze werkzaamheden overnemen. Harry was al werkzaam als agrarisch accountmanager voor de Abiant-vestiging in Scheemda en is de afgelopen maanden door Piet ingewerkt.

Vragen? Mail dan naar cooperatie@abiant.nl.

Samen opwekken, samen profiteren!

Deelname aan SamenZONderAsbest, is na het succes in Friesland, nu ook in de provincie Groningen mogelijk voor nog meer eigenaren van asbestdaken. Door een bijdrage uit het Nationaal Programma Groningen heeft de provincie het project uitgebreid met 100 extra SamenZONderAsbest daken!

Trekkerrijbewijs tegen gereduceerd tarief

Het behalen van een trekkerrijbewijs is een kostbare situatie. Om geïnteresseerden hierin tegemoet te komen kun je via ons scholingsprogramma het trekkerrijbewijs tegen een gereduceerd tarief behalen. **Wil je hier meer over weten? Neem dan contact op met een van onze Abiant-vestigingen.**

In SamenZONderAsbest-projecten werken dakeigenaren en burgers samen om de energietransitie en de sanering van asbestdaken te stimuleren. Voor de dakeigenaar betekent dit dat de sanering van zijn asbest geen kostenpost meer is, maar een investering die terugverdiend wordt. Naast huurinkomsten (15 jaar) profiteert de dakeigenaar ook van een deel van de stroomopbrengsten. Bovendien wordt de gehele installatie na 15 jaar eigendom van de dakeigenaar die dan nog minimaal 10 jaar alle opgewekte stroom kan verkopen. De extra stijging van verzekeringspremies vanwege asbest gaat aan de dakeigenaar voorbij en het dak ligt er voor jaren weer mooi bij!

Om te bepalen of een dak (o.a. qua sterkte en ligging) geschikt is wordt er een dakcheck uitgevoerd. Dakchecks zijn gratis. Of je voor een dakcheck in aanmerking komt wordt bepaald aan de hand van jouw aanmeldformulier.

Interesse?

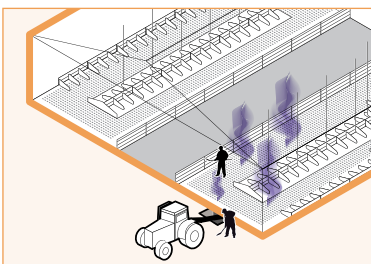
Meld je dan aan via www.samenzonderasbest.nl. SamenZONderAsbest wordt uitgevoerd door ECoop. Voor de sanering van een asbestdak kun je uiteraard terecht bij onze zusteronderneming Man&Mach.

Gevaren mestgassen onderschat

Schaalvergroting, strengere milieuwetgeving en aanscherping van het mestbeleid hebben ertoe geleid dat meer mest wordt geproduceerd, de mest langer wordt opgeslagen en de mestopslagen afgesloten zijn. Verder worden in toenemende mate stoffen als spuiwater toegevoegd aan de mest, wat de vorming van mestgassen kan versterken. De kans op een mestongeval wordt hierdoor groter. Het merendeel van de ongevallen door mestgassen ontstaat doordat er onvoldoende veiligheidsmaatregelen worden getroffen. Denk hierbij aan het gebruik van geschikte adembeschermingsapparatuur, het regelmatig mixen van de mest en voldoende ventilatie.

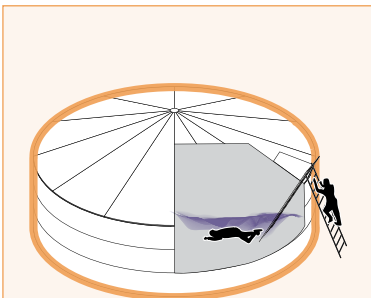
Oorzaken in besloten ruimtes:

- onbeschermd 'even snel' kelder of tank binnengaan
- geen geschikte veiligheidsmaatregelen (adembescherming, ventilatie, etc.)
- geen reddingsmaterieel (zoals takel)

Oorzaak tijdens mixen:

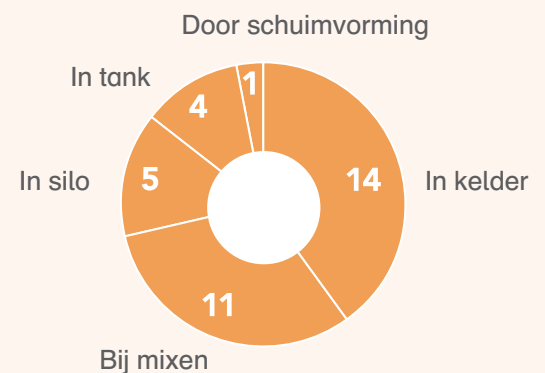
- onvoldoende ventilatie stal
- te lang niet mixen (koekvorming en gasophoping)
- personen en dieren op roosters
- onbeschermd bij mixgat

Oorzaak tijdens reddingspogingen:

- niet voorbereid op acute noodsituaties
- menselijke impuls tot direct ingrijpen
- zonder bescherming gevaarlijke ruimte binnengaan
- geen reddingsmaterieel

Mestongevallen 1980-2013 met gewonden/doden

Honderdvijftigduizend kijkers voor **Life After eSports**

In samenwerking met FC Groningen en FC's eSporter Nick den Hamer, genereerde Abiant met het video-marketingconcept 'Life After eSports' een flinke hoeveelheid exposure. In zes afleveringen zette relatiebeheerder Koen Janssen de eSporter aan het werk bij zes Abiant-opdrachtgevers. De uitzendingen werden op FC Groningen TV, de social mediakanalen van de club en op de eigen Abiant-platformen meer dan honderdvijftigduizend keer bekeken. In Life After eSports oriënteerde Nick den Hamer zich op zijn werkzame leven na zijn eSports-carrière. En 'wie' anders dan

Abiant, kon Nick daarbij het beste adviseren.

De professionele eSporter deed in het programma ervaring op als metselaar, lasser, chauffeur, installateur, poedercoater en verzinker. Ook mocht hij werken in een graafmachine, bulldozer, torenkraan, trekker, heftruck, manitou en met een drone.

Abiant wil MCS (Multimodal Container Services), Nijhuis Bouw, Coatinc verzinkerij, Gebroeders Kok GWW, NG Shipyards en de familie Sterenborg nogmaals hartelijk danken voor hun enthousiaste medewerking!

Ziekteherkenning in de akkerbouw

Begin dit jaar hebben bedrijfsverzorgers en uitzendmedewerkers de cursus 'Ziekten en plagen in de akkerbouw' gevolgd. Tijdens deze cursus, die werd verzorgd door Laurens Persoon, akkerbouwer en adviseur van Delphy, werd uitgebreid aandacht besteed aan hoe je ziektes bij onder andere suikerbieten, uien en poot aardappelen kunt herkennen. De cursisten hebben na afloop een certificaat ontvangen.

Silo op je erf?

Jij bent verantwoordelijk!

Bij silo's spelen twee belangrijke risico's, die grote gevolgen kunnen hebben voor de veiligheid van de gebruiker(s) en omstanders.

Risico op kantelen/omvallen silo door:

- aanrijding door bijvoorbeeld vrachtauto's, laders, trekkers waardoor de standers en schoren beschadigd raken
- roestvorming en onvoldoende onderhoud van borgingsbouten, voeten, standers en schoren
- verzwakte constructie door het verwijderen van schoren, bijvoorbeeld omdat de uitlaat onder de silo niet of niet goed bereikbaar is
- het niet of onvoldoende bevestigen van de silo aan de grond

Risico op overdruk in de silo, waardoor deze scheurt of explodeert:

- tijdens het vullen door verstopping van het doekenfilter, verkeerde silo, etc.
- explosie door statische elektriciteit

Tip! Vul de checklist 'Veiligheid silo's' in op www.zeroaccidents2020.nl en kom te weten of actie nodig is.

Melker worden?

Volg het opleidings-traject van Abiant

Heb je geen ervaring in de melkveehouderij, maar lijkt het je een mooie uitdaging om aan het werk te gaan als melker? Volg dan het opleidingstraject tot melker via Abiant. Door middel van een afgebakend traject leer je alle ins en outs van het melken. Daarnaast komt er regelmatig een bedrijfsverzorger langs om mee te kijken naar de vooruitgang die je boekt. Zodra je het opleidingstraject van circa drie maanden hebt afgerond kun je zelfstandig aan de slag als melker.

Interesse? Mail naar scholing@abiant.nl of neem contact op met een Abiant-vestiging bij jou in de buurt.

Winnende foto Abiant zomeractie: 'Zomer-in-en/of-op je bol'

Bij alle uitzendmedewerkers lag afgelopen zomer een Abiant-zonnebril in de brievenbus. Door een foto met de zonnebril te maken en deze te posten op Facebook, Instagram of Twitter, maakte je kans op een weekendje weg, een overnachting op de S.S. Rotterdam of een avondje karten, danwel bowlen.

Uit de vele inzendingen is de foto van Roelina Hooiveld als winnaar uit de bus gekomen.

Abiant Agro mediapartner van Bie de Boer

Abiant Agro is sinds afgelopen voorjaar de trotse mediapartner van het videoprogramma Bie de Boer. Een agrarisch programma op het videoplatform Grandioos Groningen. Wekelijks verschijnen er reportages over Groningse akkerbouwers, veehouders en tuinders. Bie de Boer belicht tevens het belang van bijvoorbeeld imkers, goed agrarisch personeel, landbouwinnovaties, smart farming en vele andere actuele agrozaken. Inmiddels zijn er in het programma diverse Abiant-relaties geportretteerd en zijn onze Abiant-agrodiensten klauwbekappen en aardappelselectie, evenals onze jeugdige Abiant-bollenpellers uitgebreid belicht.

De afleveringen van Bie de Boer kun je kijken op www.grandioosgroningen.nl of volg Grandioos Groningen op Facebook. Ook op YouTube zijn de inmiddels 48 uitzendingen van Bie de Boer te vinden.

“Wij hebben geen behoefte aan groei.”

Bram Kestra, melkveehouderij Kestra

V.l.n.r. Olga Kestra, Bram Kestra en Willem Sikkema

Abiant is al jaren actief in Friesland. Vanuit Joure, Surhuisterveen en Veenwouden worden opdrachtgevers voorzien van aanpakkers, vakkrachten of ‘aanpakkende vakkrachten’. De agrarische relaties in Friesland worden beheerd door accountmanager Willem Sikkema. Deze gedreven agro-ingewijde verstaat zijn vak en kent zijn klanten. Met Willem bezocht Koen Janssen, relatiebeheerder bij Abiant, melkveehouder Bram Kestra; één van de eerste agorelaties van Abiant in Friesland.

Tekst: Koen Janssen | Fotografie: Jan Buwalda

Readtsjerk

Samen met Willem rijd ik naar Readtsjerk, een dorp in de gemeente Dantumadeel, halverwege Leeuwarden en Dokkum. Onderweg praten we bij. Over koetjes en kalfjes, over de agrosector en over Bram Kestra. “Waarom wil je specifiek Bram bezoeken,” wil ik van Willem weten. “Omdat Bram een liefhebber van het vak is en een bescheiden vent die mooi over zijn bedrijf praat.”

Willem kent zijn werkgebied als zijn broekzak. Zijn Friese komaf, opgroeien op een melkveebedrijf en studie aan het Van Hall Larenstein in Leeuwarden onderstrepen zijn betrokkenheid bij de agrosector in het Fries-agrarische gebied. “Hier linksaf en dan is het daar rechts,” wijst Willem de weg. Als we uitstappen pols ik naar de uitzendactualiteit bij onze klantrelatie Kestra. “Het loopt hier prima, Bram heeft zijn zaakjes goed voor elkaar.”

Veengrond

Eenmaal binnen blijken Bram en zijn vrouw Olga samen aanwezig en goed gehumeurd. Ik hoef het gesprek niet op

gang te brengen. “Mijn opa en mijn vader zijn dit bedrijf in 1968 begonnen. Het was hier eerst allemaal riet in deze regio, waarna alles is getransformeerd voor nieuwe bestemmingen. Daardoor zit hier nu veel veehouderij. De grond is minder geschikt voor akkerbouw. ‘t Is veengrond op zand hè.”

Al op jonge leeftijd heeft Bram interesse om in het bedrijf te stappen. “Ik heb nog twee broers, maar die zagen het niet zitten. Ik wilde heel graag! Als kind hielp ik al veel mee op de boerderij. Ik was altijd op het erf of op ons land te vinden. In 1992 stapte ik op mijn achttiende bij mijn vader in de maatschap en tot 2013 heb ik het bedrijf samen met hem gedraaid.” Bram volgde de middelbare landbouwschool in Dokkum, maar leerde het vak vooral in de praktijk. “School is belangrijk, maar de praktijk is belangrijker. Dieren aanvoelen, het weer en buitenleven snappen en willen werken; daar draait het om!” Willem knikt. “Met een goede opleiding ben je nog geen boer,” beaamt hij. “Kom, dan laten Olga en ik ons melkveebedrijf zien,” houdt Bram de vaart erin.

Friese boeren onder elkaar

Samen

Buiten vraag ik Bram wat er zo mooi is aan het boerenbedrijf. “Ik houd van het vrije leven. Wij hebben grote variatie aan werkzaamheden; binnen, buiten en in de mooie natuur. Ik moet er niet aan denken om de hele dag op kantoor te zitten.” Olga knikt. Zij heeft kantoorervaring, maar daar verlangt ze niet naar terug. “Het samen boeren vind ik veel leuker. De koeien ophalen, de kalfjes blij uit de boxen. Zeg nooit nooit, want het is veel werk en dat zeven dagen per week, maar voor mij voorlopig geen kantoorbaan.”

“Natuurlijk hebben we onze dagelijkse verplichtingen,” gaat Bram verder. “Het melken, de zorg voor het jongvee, maar het werk is prachtig. Zelfs als je er 's nachts onverwacht uit moet. Het is zo mooi om kalveren geboren te zien worden. Dan wil je ook dat ze dertien, veertien jaar worden. Je groeit op met de dieren en krijgt er binding mee.”

Rapid Exit

“Deze stal is onze originele stal uit 1968,” schetst Bram het eerste verblijf. “Mijn opa en vader begonnen hier met veertig koeien en wat schapen. Zelf zijn wij al jaren gestopt met schapen. In deze melkstal hebben wij tot 2005 gewerkt. Hier is ruim 25 miljoen liter gemolken!” Niet veel later staan we in de nieuwe melkstal. Deze blijkt veel groter dan de eerste. “Dit is een Rapid Exit-melkstal. Hier hebben we binnen anderhalf uur alle koeien gemolken,” verduidelijkt Bram.

“We willen bewust niet meer dan honderdvijftien koeien. Zo is het voor ons te overzien. We willen de dieren kennen en het goed doen. Dat vinden we belangrijk. Sommige collega's zijn wellicht zakelijker, meer gericht op de productie, voor ons is dat niet het belangrijkste. Wij hebben geen behoefte aan groei.”

Een deurtje verder showt Bram nog een trots bezit. “Hier staat onze 12.000 liter tank.” Van Meko (Mueller) uit Assen weet ik als Assenaar toevallig. Terwijl we vervolgens langs de nieuwe stal verder lopen, heeft Willem oog voor detail. “Mooi man,” zegt hij plots. “Je stal staat er fris bij voor de komst van de koeien straks. Lekker veel zaagsel zeg!” Boeren onder elkaar, zo merk ik meteen.

Wekker

Honderd meter verder staan we samen over de prachtige weide te staren. “Overdag hebben onze koeien veertig hectare ter beschikking en 's nachts twintig. Die bereiken ze via de achterkant van de stal.” Bram stapt elke ochtend om kwart over vijf de stal in. Een wekker heeft hij niet nodig. “Ik heb een prima biologische klok en ben als eerste en laatste in de stal. Ik kijk goed, luister goed en zie alles. Om zes uur komt onze vaste melker van Abiant, dat heeft Willem goed geregeld.”

Ik vraag Bram wat hij verwacht van onze Abiant-melkers. “Weet je, melken op zich is niet moeilijk, maar melken doe je niet zomaar als bijbaantje. Het is belangrijk werk. Je moet je willen inleven in ons bedrijf, gevoel hebben bij dierengedrag en ook ziekteherkenning is wenselijk. Ook de mentaliteit en instelling van een melker zijn belangrijk. Als melker moet je zelfstandig kunnen werken en niet op de klok zitten. Het blijven dieren en die doen wat ze willen. Bovendien voelen koeien haast en stress. Dat is niet bevorderlijk, dus dat wil ik niet.”

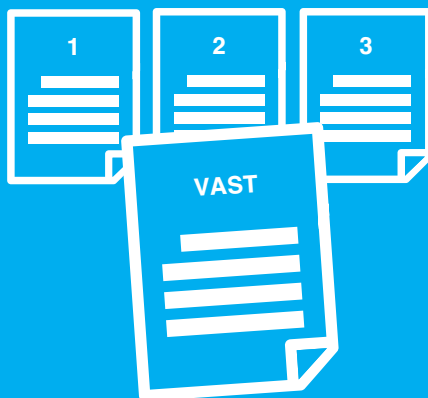
Abiant

Bram kwam in contact met Abiant doordat een medewerker overstapte naar Abiant. “De naam Abiant was hier in de regio bekend en ik hoorde goede berichten. Ik heb inmiddels een goed gevoel bij Abiant en ben erg tevreden. De manier waarop Willem met ons communiceert is prettig. Als we vragen hebben krijgen we een snel en betrouwbaar antwoord. Willem is bovendien een kundige gesprekspartner die meedenkt. Hij is vlot met goed vervangend personeel, ook tijdens bijvoorbeeld vakantieperiodes.”

“Zo is het wel weer genoeg,” tempert Willem de complimenten. “Wij zijn in ieder geval blij met jullie als klant,” draait hij de woorden handig om. Wanneer we na het afscheid samen naar de auto lopen, schetst Willem zelf een fraai slotakkoord. “Aan alles merk je hier de passie voor het vak. Bram en Olga willen het vooral goed doen. En met hun aandacht, kennis en enthousiasme gaat ze dat goed af!” ◀

Wet arbeidsmarkt in balans (WAB)

Op 1 januari 2020 treedt de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB)* in werking. De overheid wil hiermee meer zekerheid en perspectief op de arbeidsmarkt realiseren. De WAB verkleint de kosten en risico's, en dus de verschillen tussen vast en flexibel werk.

Ketenbepaling

De ketenbepaling wordt verlengd van twee naar drie jaar. Er zijn straks drie tijdelijke arbeidsovereenkomsten in drie jaar mogelijk voordat er een vast contract moet volgen. De onderbreking van tenminste zes maanden in deze bepaling blijft van kracht, maar kan per cao worden verkort naar drie maanden voor bijvoorbeeld seizoenswerk.

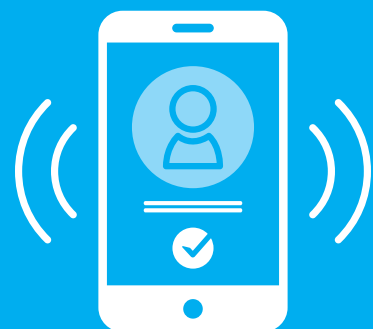
Doel: meer flexibiliteit voor werkgevers, waarbij werkgevers langer de tijd hebben om te beoordelen of medewerkers een vast dienstverband krijgen.

Oproepkrachten

Werkgevers moeten oproepkrachten straks minimaal vier dagen voor de opdracht oproepen (uitzondering bij cao naar 24 uur). Zo niet, dan mag de medewerker weigeren. Als de oproep in die vier dagen wordt ingetrokken, is er loon verschuldigd over de oproepperiode. Als de oproepovereenkomst twaalf maanden heeft geduurd, moet de werkgever de werknemer een aanbod doen voor een vaste arbeidsomvang voor het oorspronkelijke aantal uren dat in de betreffende periode is gewerkt.

Doel: door deze vroegtijdige oproepplicht krijgen oproepkrachten meer zekerheid en duidelijkheid. De positie van oproepkrachten zal worden versterkt.

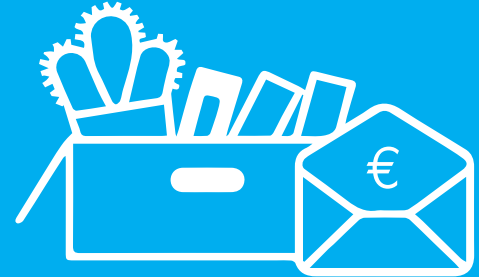

4 DAGEN < OPDRACHT

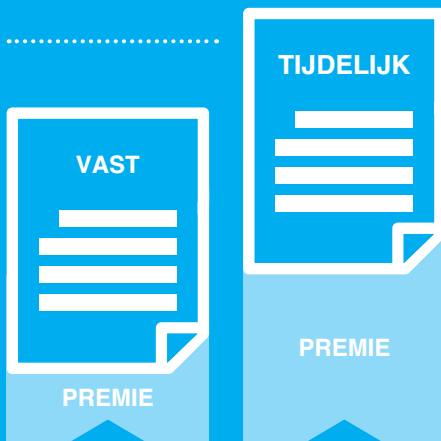

Transitievergoeding

Werknemers hebben straks niet meer pas na twee jaar, maar vanaf de eerste werkdag recht op een transitievergoeding. De opbouw wordt 1/3e maandsalaris per gewerkt jaar ongeacht de duur van het dienstverband. De huidige overgangsregeling met hogere transitievergoeding voor oudere werknemers komt te vervallen. Er komt een ruimere regeling om scholingskosten te verrekenen.

Doel: de overheid wil overeenkomsten voor onbepaalde tijd stimuleren
Transitievergoedingen maken korte dienstverbanden duurder.

WW-premie

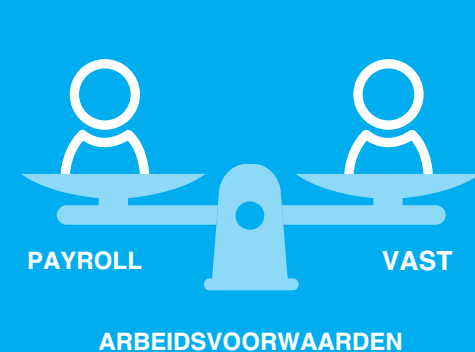
De hoogte van de WW-premie is straks niet meer afhankelijk van een sector, maar van de soort arbeidsovereenkomst. Werkgevers gaan daardoor een lage WW-premie betalen voor werknemers met contracten voor onbepaalde tijd met een vaste urenomvang en een hoge WW-premie voor werknemers met een contract voor bepaalde tijd.

Doel: het verschil in kosten voor vast en flexibel personeel vergroten, waardoor werkgevers eerder voor vaste dienstverbanden kiezen.

Ontslagrecht

De WAB zorgt ervoor dat werkgevers in een ontbindingsverzoek bij de kantonrechter straks twee of meerdere ontslaggronden met elkaar kunnen combineren. Dit maakt het makkelijker om werknemers te ontslaan, al moeten de ontslaggronden uiteraard nog steeds goed onderbouwd zijn.

Doel: deze versoepeling van het ontslagrecht moet werkgevers stimuleren mensen sneller in vaste dienst te nemen.

Payroll

Payrollmedewerkers hebben straks recht op dezelfde arbeidsvoorwaarden als werknemers die rechte reeks bij de werkgever in dienst zijn. De uitzendcao's zijn niet meer van toepassing. Payrollbedrijven kunnen daarom geen uitzendbeding en ruimere ketenbepaling meer hanteren. Uitzondering op de arbeidsvoorwaarden is de pensioenregeling, die is uitgesteld tot 1 januari 2021.

Doel: gelijkheid creëren tussen medewerkers die rechte reeks in dienst zijn en payrollmedewerkers.

A man with a beard and short hair, wearing a dark polo shirt and jeans, is leaning against the front of a red Case IH tractor. The tractor has 'CASE IH' and '163' visible on its side, along with a sticker that reads 'loon- en grondverzetbedrijf Buitenkamp Winneweer'. The background shows a rural landscape with a field and a cloudy sky.

Steven Mertens (24) woont op zichzelf.

Vrije tijd: verbouwen eigen huis, stappen met vrienden, reizen/werkvakanties in het buitenland

Werkt bij: Loon- en Grondverzetbedrijf Wieringa-Buitenkamp gevestigd in Roodeschool en Winneweer. Op de locatie in Winneweer werken

10 vaste medewerkers, op beide locaties werken in totaal 25 mensen.

“Voor mij is het een uitdaging om me verder te ontwikkelen in precisielandbouw.”

Steven Mertens, allround agrarisch medewerker en Abianter

De werkweek van...

Steven Mertens (24) is al tien jaar verbonden aan loonbedrijf Wieringa-Buitenkamp in Winneweer. Het begon allemaal met een snuffelstage bij dit echte familiebedrijf, dat toen alleen Buitenkamp heette. Voor Steven voelt het bedrijf als een tweede familie.

Tekst: Ingrid Buwalda | Fotografie: Jan Buwalda

Wat was je eerste baan?

“Na mijn snuffelstage ben ik op m’n veertiende aan de slag gegaan als vakantiemedewerker bij Buitenkamp. Ik hielp mee in de werkplaats, waar ik begon met kleine klusjes, opruimen en een beetje sleutelen. Op mijn zestiende mocht ik het land op met een trekker. Dankzij Buitenkamp heb ik in de praktijk alles geleerd. Inmiddels werk ik al jaren als allround agrarisch medewerker bij Wieringa-Buitenkamp en ondertussen ook op veel grotere machines dan een trekker, zoals een mestwagen, combine en een kraan.”

Hoe ziet jouw werkweek eruit?

“Dat hangt erg van het seizoen af. In het oogstseizoen wordt er zes dagen per week gewerkt. Ik doe klussen voor akkerbouwbedrijven, maar ik werk ook in de veeteeltsector en doe grondverzetwerkzaamheden. De ene keer ben ik op het land aan het werk om gras in te zaaien of mest uit te rijden en een andere keer vind je me op een combine om graan te oogsten. Dit heb ik ook op grote schaal in Amerika gedaan. Bij Wieringa-Buitenkamp wordt op kleine schaal precisielandbouw toegepast. Daarin ligt echt de toekomst. Ik vind het een enorme uitdaging, om me daar meer in te gaan ontwikkelen. Gelukkig krijg ik de ruimte en het vertrouwen om me dit eigen te maken en in de praktijk te leren.”

Wat vind je het leukste aan je werk?

“Het leukste vind ik de afwisseling, de diversiteit en om samen met mijn collega’s een klus te klaren. Als allrounder ben ik breed inzetbaar en dat vind ik leuk.

In de winterperiode ben ik in onze werkplaats aan het sleutelen of ik ga op werkvakantie naar het buitenland. Nieuwe dingen leren en mezelf blijven ontwikkelen in mijn werk, daar zit voor mij de uitdaging. Dat kan in de praktijk en ook door middel van studies.”

Waar zie jij jezelf over vijf jaar?

“Ik weet niet precies waar ik over vijf jaar sta. Ik heb het prima naar mijn zin bij Buitenkamp en bekijk per dag wat ik leuk vind om te doen. De werkervaring die ik in Australië en Amerika bij agrarische familiebedrijven heb opgedaan en heb gecombineerd met reizen, zou misschien iets zijn voor de toekomst. Daar ben ik meer bezig geweest met precisielandbouw, denk ik mee, los problemen op, adviseer ik en stuur ik de planning aan, dat past goed bij me.”

Wat vind je het belangrijkste in je werk?

“Werksfeer, collegialiteit en gezelligheid. Ook dat je waardering krijgt van klanten en je werkgever over het werk dat je hebt gedaan. Als we op een zaterdagmiddag nog ‘even’ met elkaar een klant helpen met het persen van pakjes en we sluiten de dag af door samen te eten en het gezellig te hebben onderling, dat maakt echt mijn dag. Door de lange werkdagen in dit werk, zijn collega’s belangrijk voor mij en voelt het op dit bedrijf als een tweede familie.” ◀

“Het beveiligen van gegevens van klanten en medewerkers heeft onze hoogste prioriteit.”

Eddy van der Werff, hoofd ict Abiant

V.l.n.r. Gerben Koopman, Marc Bodewes, Bas Miedema, Marcel Kah, Eddy van der Werff, Rogier Huisjes en Ronald Smedes.

Informatie- en communicatietechnologie, kortweg ict, is niet meer weg te denken. We werken grotendeels digitaal en er zijn tal van technologische ontwikkelingen, zoals artificial intelligence. Tel daarbij de wijzigingen in de wet- en regelgeving, zoals de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) en er ontstaat een complex en uitdagend speelveld. De tijd dat ict'ers louter verstand hebben van computers is voorbij. Een gesprek met Eddy van der Werff, hoofd ict bij Abiant. Tekst: Maaike de Boer | Fotografie: Jan Buwalda

Een kijkje in de keuken bij de ict-afdeling

Verdeling werkzaamheden

“Jaarlijks handelt onze afdeling ruim 6.000 meldingen af,” vertelt Eddy, “variërend van verzoeken als ‘ik kan niet inloggen’ tot het inrichten van kritische bedrijfsapplicaties, zoals FlexService uitzendsoftware.” Om alle meldingen zo efficiënt mogelijk te laten verlopen zijn de rollen duidelijk verdeeld. Eddy stuurt drie verschillende teams aan; applicatiebeheer (Bas, Marc, Marcel), infrastructuur (Gerben, Ronald) en support (Rogier). Alle teams werken vanuit het Abiant-hoofdkantoor in Groningen. De afdelingen zijn onder meer verantwoordelijk voor het optimaliseren van processen en het onderhouden van applicaties. Tevens houden zij zich bezig met de ict-infrastructuur en het ondersteunen van gebruikers bij vragen of verstoringen.

Innovatie

Kennis van de processen en de omgeving waarin Abiant opereert is volgens Eddy een must om het ict-werk goed te kunnen uitvoeren. Eddy: “In de basis is onze afdeling ondersteunend, maar het is ontzettend belangrijk dat wij de processen begrijpen en zicht houden op wat er speelt. Daarom hebben we korte lijnen met de directie en wordt er nauw samengewerkt met andere afdelingen,

zoals loonadministratie.” De nauwe samenwerking zorgt ervoor dat de juiste ict-oplossingen ingezet worden.

“Wanneer het gaat over digitalisering geven wij advies over nieuwe ict-mogelijkheden, zoals het inzetten van nieuwe software. Ook helpen wij bestaande applicaties, bijvoorbeeld HelloFlex, beter in te zetten.”

Veilig en betrouwbaar

Abiant stelt hoge eisen aan een veilig en betrouwbaar netwerk. “De beschikbaarheid van goedwerkende systemen en het maximaal beveiligen van de gegevens van klanten, uitzendkrachten en de eigen medewerkers heeft de hoogste prioriteit. Cyberattacks, hacks en datalekken zijn aan de orde van de dag”, geeft Eddy aan, “Gelukkig niet bij ons. Maar er komen wel dagelijks berichten naar buiten over gegevens die onbedoeld online komen of bedrijven en instanties die het doelwit zijn geworden van een aanval. Het is daarom ontzettend belangrijk dat wij ons hiervan bewust zijn en rekening houden met alle nieuwe ontwikkelingen. Alleen op die manier kunnen we tijdig passende maatregelen nemen.” ◀

Tips van ict:

- **Eenvoudig een sterk wachtwoord?** Gebruik een wachtwoord zin! Verander een eenvoudig te onthouden zin in een wachtwoord door cijfers, hoofdletters en speciale tekens toe te voegen. Van de zin ‘Twee oude koeien in de sloot’ maak je bijvoorbeeld 2OudeKo3ien@deSl00t!.
- **Is jouw informatie gelekt?** Door datalekken bij websites liggen je gegevens soms op straat zonder dat je dit weet. Via haveibeenpwned.com kan je controleren of jouw (privé) e-mailadres betrokken is geweest bij een datalek. Uiteraard is het verstandig regelmatig je wachtwoord te vervangen.
- **Sneller werken op een computer?** Gebruik sneltoetsen! Het kan even wennen zijn, maar het gebruik van sneltoetsen kan het werken op een computer aanzienlijk sneller maken en vergemakkelijken. Op sneltoetsen.com vind je per categorie een lijst van handige sneltoetsen.

Fabricia Keuter (22) woont in Stadskanaal.

Vrije tijd: paarden, gezellig met vrienden afspreken en bijkletsen

Werkt bij: Fok- en varkenshouderij Jacob Vos in Kopstukken/Sellingen.

Een varkenshouderij met 500 varkens en 3.000 biggen. Er werken in totaal drie medewerkers.

“Mijn werk vind ik nog boeiender als ik snap waarom het werk zo wordt gedaan.”

Fabricia Keuter, melker/medewerker varkenshouderij en Abianter

---

Omgeschoold: van kapper naar melker en medewerker varkenshouderij

Fabricia Keuter (22) werkt drieënhalfjaar via Abiant Uitzendgroep bij diverse melkveebedrijven en sinds kort in de fok- en varkenshouderij van Jacob Vos in Kopstukken. Fabricia vertelt over haar overstap van kapper naar de agrarische sector. Een stap die haarzelf ook heeft verrast, maar één ding weet ze heel zeker; het kappersvak is niets voor haar. Tekst: Ingrid Buwalda | Fotografie: Mark Lukens

Wat voor werk deed je hiervoor?

“Als je de kappersopleiding hebt afgerond, is het vrij lastig om een baan te vinden. Ik heb bij diverse kapperszaken stage gelopen en in de kapsalon van mijn moeder gewerkt. Al snel werden mij twee dingen duidelijk: ik had weinig met dit vak en werk en privé moet ik gescheiden houden. Maar wat dan?”

Waarom ben je van baan veranderd?

“Het was voor mij helder; ik wilde iets anders dan het kappersvak en bij toeval werd dat de agrarische sector. Mijn moeder sprak namelijk een boerin die vertelde dat zij een melker zochten en heeft toen afgesproken dat ik 's avonds zou komen kijken. Toen ik dit hoorde, dacht ik dat ze een grap maakte. Ik ben wel gegaan en was tegen mijn verwachting in direct verkocht. Ik word echt blij van koeien en blijk gevoel te hebben voor het melken. Dat krijg ik bevestigd van diverse opdrachtgevers.”

“Alles wat ik doe heb ik in de praktijk geleerd door goed te luisteren, te kijken en vragen te stellen aan de boer. Je wordt ook zekerder en krijgt vertrouwen. Ervaring opdoen bij verschillende melkadressen helpt ook mee. Inmiddels herken ik uierontstekingen, help ik koeien met afkalven en heb ik voor het insemineren een cursus gevolgd.”

Hoe ziet een werkdag er voor jou uit?

“Mijn werkweek ziet er heel divers uit, omdat ik door de week en om het weekend op verschillende melkveebedrijven melk en bij de varkenshouderij van

Jacob Vos werk. Samen met hem en mijn collega, Jean, doe ik alle voorkomende werkzaamheden. Als Jean begint met stallen uitmesten en hokken schoonmaken, dan ga ik de varkens voeren en kijk of alles goed is met de zeugen en biggen. Als er zieke varkens zijn, verzorg ik deze. Tandjes slijpen, biggetjes inenten en zeugen insemineren behoort ook tot mijn werkzaamheden. We wisselen de taken onderling af. Het werk hier in combinatie met koeien melken, maakt het ook leuk. Geen dag is hetzelfde en ik voel me thuis tussen de dieren.”

Wat vind je het leukste aan je werk?

“De karakters die de dieren zo eigen maken en hun humor spreken mij erg aan. Ik heb plezier in mijn werk als ik blijde dieren zie. Wanneer ik weer een lekker, schoon en warme plek voor de varkens heb gemaakt, daar word ik vrolijk van. Ook vind ik het fijn wanneer je het samen met je collega's gezellig hebt op het werk en dat je op je eigen manier je werk kunt doen.”

Wat voor advies heb jij voor andere uitzendmedewerkers?

“Probeer je niet te laten leiden door anderen, grijp je kans als die zich voordoet, maar heb ook geduld tot die ene mogelijkheid zich voordoet. Als ik dat niet had gedaan, had ik nu waarschijnlijk niet tussen de koeien en varkens gestaan. Leer in de praktijk en begrijp waarom werk op een bepaalde manier wordt gedaan. Voor mij maakt dat mijn werk nog boeiender.” ◀

A photograph of Wija Koers, a woman with blonde hair and glasses, wearing a pink jacket and a pink and white patterned scarf. She is smiling and touching the face of a brown horse with a white mane. The background shows a green field under a cloudy sky.

“Ik gun elke boer een horizon, perspectief en dus een goede overdracht.”

Wija Koers, eigenaar Wija digital marketing

De Drentse marketeer Wija Koers is een autoriteit in de agrosector. Een boeiend en veelgevraagd spreker op congressen en seminars. Met haar bedrijf Wija digital marketing bedient ze met name agrarisch ondernemers en toeleveranciers. Wija laat bedrijven beter presteren door heldere en onderscheidende communicatie en online marketing. Haar passie voor de agrosector werkt aanstekelijk.

Tekst: Koen Janssen | Fotografie: Jan Buwalda

Er zingt rond dat de agrarische sector een imago-probleem heeft. Vind jij dat ook?

“Jazeker. Ik vind zelfs dat de sector een groot imageprobleem heeft! Een probleem dat inmiddels het bestaansrecht van de agrarische sector begint aan te tasten. De goed georganiseerde en felle antipartijen hebben een grote communicatiestoornis. Zij lobbyen bovendien al vijftig jaar in politiek- en medialandschap, waardoor wet- en regelgeving inmiddels naar hun hand wordt gezet. Dat laatste helaas in het nadeel van de boer.”

Onlangs zei je dat er veel over boeren wordt gesproken, maar dat boeren zelf meer moeten spreken. Is stoppen met zwijgen jouw advies?

“Klopt! Om te beginnen moeten boeren zich niet meer verstoppen achter excuses of belangenverenigingen. Sta op en spreek en haal zelf je mooie bedrijf, product of dienst uit de anonimiteit. Niet vanuit verdedigende stellingen, maar doordacht en vanuit je bestaansrecht. Communicatie moet een integraal onderdeel van je bedrijfsstrategie zijn. We leven in een nieuwe tijd, met nieuwe tegenstanders, maar gelukkig zijn er ook nieuwe communicatiemiddelen om je verhaal te vertellen. Het ware, oprechte verhaal en vertel dat op niveau van je toehoorders. Zo bereik je empathie.”

Dat bestaansrecht, ook wel de ‘Why’ genoemd in marketingtermen, wat is dat voor boeren? Wat is hun trots?

“Dat is de passie voor het vak; dieren, planten, bloemen ‘hun grond’ en het landschap. Ze willen voedsel maken. Boer zijn is een way of living. Daarnaast willen boeren het goed doen, om zo het (familie)bedrijf goed over te dragen. Boeren zijn juist daarom enorm duurzaam, het zijn kartrekkers in rentmeesterschap. Daarover vertel ik je straks meer.”

Heb jij een tip hoe je als boer kunt beginnen om je verhaal te vertellen?

“Ontwikkel een heldere elevator pitch. Dit is een korte, krachtige presentatie waarin je jezelf en je bedrijf schetst en vertelt wat je dagelijks doet. Een verhaal

waaruit vooral duidelijk wordt waar je als ondernemer voor staat en wat je bestaansrecht is. Schrijf ook je stakeholders op. Deze pitch heb je altijd paraat! Zorg dat je het kunt dromen. Vervolgens kun je vanuit die argumenten inspelen op de actualiteit. Op social media of op je site of tijdens presentaties bijvoorbeeld. Maar zo’n pitch komt ook van pas als je in het café of op het schoolplein plots geconfronteerd wordt met weerstand.”

Met initiatieven zoals de ‘Melkveestudieclub’ en de ‘Trotse Pluimveehouders’ help jij boeren in kleine settings zelf goede pr te bedrijven. Wat valt jou op aan de boeren die jij al hebt mogen begeleiden?

“Het valt me op dat er veel boeren zijn die denken in mogelijkheden en die de horizon willen zien. Er is echt veel agrarisch ondernemerstalent; op bestuurlijk- en communicatievlak word ik vaak verrast. Ik ben gezegend om met zoveel creativiteit en wilskracht van de deelnemers te mogen werken. Die positieve mindset; daar houd ik van! Met onwillige honden kun je ook geen hazen vangen.”

De agrosector is erg versnipperd in deelgebieden (o.a. landbouw, veehouderij en sierteelt) en belangenverenigingen. Moet je alle kennis, kunde, krachten en initiatieven niet beter gaan bundelen?

“Eens, want de agrosector wordt communicatief gezien volledig omver geblazen. Daarom pleit ik al jaren voor het formeren van een boerenorkest. Je kunt als boer wel fantastisch een instrument bespelen, maar als je niet samenspeelt willen mensen niet luisteren. Vervolgens heb je een goede componist en dirigent nodig die dat boerenorkest zuiver en volgordelijk laat spelen.”

Is Team Agro NL een goed initiatief om dat te bewerkstelligen?

“Zij pakken de handschoenen op en doen fantastisch werk. Vanuit het hart, maar met verstand. Het zijn boeren voor boeren; verbindingsofficieren met een gezonde dosis strijkracht. Een kundige club die

probeert om dat dirigentschap van het 'boerenorkest' te pakken. Ze hebben inmiddels de instrumenten en muzikanten om gezamenlijk een fraai stuk te spelen. Team Agro snapt ook dat je de verschillende rollen van de diverse agropartijen beter in kaart moet brengen en moet bundelen. Alleen samen kun je deze wedstrijd gaan winnen."

Over groeperen zei jij dat je als sector kunt focussen op verschillen, maar je beter kunt focussen op dat wat je gezamenlijk sterk maakt. Wat maakt de agrosector zo sterk?

"De agrarische sector staat voor vakmanschap en innovaties en is inhoudelijk verder dan welke sector ook. Krachtig vind ik vooral het duurzame karakter in de vorm van het rentmeesterschap. Pak als boer je plicht en zorg dat het land, het milieu, goed overgedragen worden aan volgende generaties. Mens, milieu en economie moeten in evenwicht zijn. Gebruik de aarde dus zo dat toekomstige generaties er ook plezier van hebben. Zorg dat de aarde op langere termijn het totaal van onze consumptie kan dragen. Die duurzaamheid, dat begrip, dat moet je als sector opeisen! Ten slotte vind ik de agrarische sector diervriendelijk, loyaal, van groot economisch belang en ze zijn met velen. Daarom sta je sterk."

Wat drijft jou om jouw kennis en ervaring zo bevlogen in te zetten voor de agrarische sector?

"Ik ben een kind van de Smilde, van dit mooie gebied Midden-Drenthe. Ik ben trots op dit gebied en onze agrarische komaf. Kom je aan dit gebied, dan kom je aan de boer en dan kom je aan mij. Dan ontvlam ik. Ik kan niet tegen het onrecht die deze belangrijke sector wordt aangedaan."

Wat kan jij voor agrarisch ondernemers betekenen die 'de handschoen' willen oppakken?

"Ik kan agrariërs laten groeien naar agrarische ondernemers. De wereld verandert en als je je bedrijf gezond wilt overdragen aan de volgende generatie dan kan ik je helpen. Ik help boeren graag hun houdbaarheid te duiden en te anticiperen op hun markt. Ik leer ze om zichzelf aribaar te presenteren. Dus als je echt wilt veranderen als ondernemer, dan kan ik veel voor je betekenen. Ik gun elke boer een horizon, perspectief en dus een goede overdracht. Het is zo'n mooi en belangrijk vak!" ◀

Agrarische ondernemers die volgens Wija op een originele manier online communiceren.

- **Stichting Melkvee Drenthe** | originele en positieve communicatie via facebook waar je energie van krijgt
- **@Koeiemorgen** | elke werkdag op twitter een 'koeiemorgen' van een andere koe met een karakteristieke beschrijving
- **@MtsJoling en @WendaBolhuis16** communiceren ook erg prettig op twitter
- **lelyteelt.nl** | informatieve website
- **John Deere** | prachtig merk om te volgen, een aanrader

Alleseter

Ik ben een alleseter. Ik eet granen, noten, drop, kaas, groenten, fruit... én vlees. Kippen, varkens, mosselen, vissen, eenden en koeien; rein of onrein, als ze maar gaar zijn. Ik trek het niet alleen op radijs en rijstwafels. Voor het eten van vlees schaam ik mij niet, maar ik moet het wel steeds vaker verdedigen. Op steeds minder 'lekker' wordende verjaardagsfeestjes bijvoorbeeld.

Ik at al vlees toen ik net kon staan. Mijn eerste potje was boeuf bourguignon en toen Tefal eind jaren zeventig het gourmetstel lanceerde was ik verkocht. Thuis aten wij konijn op eerste kerstdag en mijn vader vertelde daarbij dat die beestjes niet aan een boom groeien. Tijdens het kruiden van het gevilde knaagdier leerde hij me over het konijnskelet, waarom wild naar wild smaakt, maar ook hoe en waar het konijn in kwestie naar de eeuwige jachtgronden werd geschoten. Dat vond ik niet zelig, ik at het dier alleen wel met meer respect op.

Nog altijd eet ik graag vlees en daar kies ik bewust voor. Vooral omdat ik het watertandend lekker vind. Ik eet ook vlees omdat ik door de Schijf van Vijf vanaf groep 1 erop gewezen ben dat onbewerkt mager vlees en vis onderdeel van mijn eetpatroon dienen te zijn. Ik volg die 'instructies' van het Voedingscentrum nog altijd trouw op.

Kan ik ook zonder vlees en ben ik wel kritisch? Zeker. Zo eet ik niet elke dag vlees en vlees weggooien vind ik een no-go. Ik ben sowieso kritisch op voedselverspilling. Ook ben ik voorstander van een eerlijkere vleesprijs en accepteer dat ik voor vlees meer zal moeten betalen. Verder experimenteer ik ondertussen met verse groenten die ik van bevriende boeren krijg. En eerlijk is eerlijk; plantaardig koken levert verrassend smaakvolle gerechten op!

Daarnaast lees ik graag over ontwikkelingen op het gebied van de verduurzaming van de veehouderij. Over de steeds modernere stallen met lagere milieubelasting en over de innovaties die de sector zelf al doorvoert voor nóg beter dierenwelzijn. Tenslotte zie ik door mijn vele bezoeken aan veehouders gelukkig ook met eigen ogen met hoeveel passie, inzet en begrip zij voor hun dieren zorgen.

De agrarische sector is er om ons te voeden, de veehouders vormen daarin een belangrijke schakel. Boeren hebben bestaansrecht en verdienen een respectvolle benadering. Het zijn voedselvoorzieners die er in schaarsere tijden voor ons waren, die er nu voor ons zijn en die er hopelijk over dertig jaar nog steeds voor mij en mijn kinderen zullen zijn. Zodat wij granen, zuivel, groenten én vlees kunnen blijven eten!

Geheel volgens D66-ideologie haal ik straks eerst maar even een halve kip. Daar voeg ik zaterdag op de markt de andere helft lekker aan toe.

